

Inserati se sprejemajo in veljajo tristoletna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravništvo (administracija) in ekspedicija na Starem trgu h. št. 16.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemana velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 5 " — "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je na stolnem trgu hiš. št. 284.

Izhaja po trikrat na teden in sicer v torek, četrtek in saboto.

„Tagblatt“ — pruski bahač.

Vsemu svetu je znana tista lastnost, ki je vsakemu človeku zelo nadležna in ki Prusa najprej izda, namreč širokoustno bahanje. Ta lastnost pravih ošabnih Prusov je zlasti po zadnji francoski vojski že tako neprenesljiva, da se drugim narodom kar studi. Ni čuda, da naši prusaki, katerih trobilo je „Tagblatt“, ki si prizadevajo v vsem posnemati pruski značaj, posnemajo Pruse tudi v tem, da je njihov napuh prikipele že do vrha.

Surovi rimski vojskovodje prvih časov so enako drugim narodom iste stopinje omike, kakor Longobardi, Germani, Vandali itd. svojo zmago nad sovražniki, ktere so z velikanško večino napadli in potolkli, še posebno obhajali s tem, da so načelnike premaganih vjeli in zvezane sabo gnali ali pa, kakor Rimljani, jih že premagane skoz sramoten „jarem“ podili. Dandanes je še pri divjakih navada vjeti kolikor mogoče premaganih sovražnikov, posebno njihovih glavarjev, in jih potem — snesti.

„To je barbarično, nečloveško“, kriči napredovalni duh časa, „pri olikanih narodih se kaj takega ne more goditi.“

Pač, godi se in ravno pri tistih, ki pravijo, da nam nosijo zastavo omike in napredka. Kdor je bral zadnje liste ljubljanskega „Tagblatta“, se je o tem lahko prepričal. „Tagblattovci“ so pri zadnji volitvi zmagali (kako, vsak ve, mi bomo še proti koncu nekoliko o tej „zmagi“ spregovorili), in zdaj obhajajo svojo „zmago“ prav po navadi in šegi divjakov in surovih narodov najstarejšega veka. Res, da ne love ljudi premagane stranke, in jih tudi ne jedo, — dasiravno bi jih radi vse

na zelju snedli —, ker jih ne morejo, s tim večim veseljem in dobrodejno zadovoljnostjo pa pošiljajo nje in ves narod pod „jarem“ in sicer v svojih listih, posebno v „Tagblattu“. Ni še pretekel nobeden dan po volitvi, da ne bi bili „stari“ in „mladoslovenci“ morali z vsem slovenskem narodom, z narodnimi ljubljanskimi volilci vred „špacirati“ skoz tisti „jarem“, in nemškutarski napuh in širokoustna pruska baharija sta na vso sapo trobila: „Glejte jih! To so tisti, ki so mislili, da je Ljubljana njihova. Glejte jih, kako sramotno so propadli!“

In „Tagblatt“ trobi vsak dan po mestu: „Naša je Ljubljana, mi smo gospodje v mestu, za slovensko sleparstvo nihče več ne mara, trezni Ljubljančani so spoznali, da le na ustavni poti jim je blagor, da le na drevesu ustave jim zoré lepa, okusna jabelka. Za slovenske domišljije v Ljubljani ni tal“. V tem smislu gre dalje, cela rajda zasmehovanja „premaganih“ Slovencev se splete in povzdiguje se nemškutarski element, češ, da je vkoreninjen že pri vsem „treznem in bolj mislečem meščanstvu.“

Ali ni to baharija, kateri se — teleta smejejo? Tako bi vtegnil govoriti in pisati človek, ki živi doli v Avstraliji kje, ki ni Ljubljane nikdar videl, kteremu so razmere naše toliko znane, kakor nam razmere med prebivalci v mescu, ki pa slučajno sliši, da so v Ljubljani nemškutarji zmagali; nikakor pa bi tako ne mogel pisati list, ki v Ljubljani izhaja, čegar pisarji niso še le ravno predno je list končan, iz neba padli ali iz tal zlezli. Če pa v kljub temu tako piše, mu moramo znani Greuterjev izrek naravnost v obraz vreči; tako prevračanje resnice, take nesramne laži,

kakor se nahajajo v zadnjih listih „Tagblatta“, pa so vredne, da jih postavimo na sramotni oder; taka predrzna, nesramna baharija zasluži, da se ji vžge na čelo znamenje nečastnosti, sramote.

Kdo je zmagal v Ljubljani? Krivični volilni red in c. k. vradniki in kar po njih diši. To je znana resnica, kdor kaj drugega govori ali piše, naj bi rajši molčal, ker se mu morajo teleta smejeti. V Ljubljani zdaj odločujejo volitev c. k. vradniki in penzijo-nisti, ki po povelju, ne po lastnem prepričanju ali po svoji volji gredo v četah, kakor žrjavi, kedar se selijo, na volišče in tam izrekujejo ime, katero izreči se jim je v pisarnici ukazalo. Naj bi prišlo le ministerstvo, nasprotno sedanji politiki, federalistično, bi vi bahači le videli, koliko izmed njih bi volilo vašega kandidata, če bi bil vladi nasproten. Še toliko bi jih ne naštel, kolikor jih mi šteje-mo med svojimi volilci, kajti tisti, ki so zdaj najbolj zagrizeni nasprotniki naši, bi se brž iz kazine in konšt. društva izbrisali in pritekli v čitalnico. O, mi poznamo vaše tiče!

Povejte nam, revčeki, kaj bi počeli, ako bi vas popustilo uradništvo in moralo držati z nami, kakor mora zdaj z vami? Kaj bi bilo iz vas, sirote, ko bi vam odtegnila vlada svoje peroti? Ali bi ne bili vredni občnega milovanja, ne bi li zahtevalo usmiljenje, da bi se za vas kot siromake na stroške dobrodelnih ljudi napravile siromašnice, ali pa bi vam kupili poslanca — iz „lecta“, da bi kterega imeli? Kam bi se obrnili vi osamljeni, brez naslombe na ljudstvo v deželi, kjer ste tujci nekteri po rodu, vsi pa po značaju, obnašanju in politiki? Koliko glasov, povejte, bi vjeli vi v Ljubljani, ko bi vlada podpirala nas in če ne bi vlekel

Podlistek.

Papež in njegova posvetna oblast.

(Dalje.)

III.

V zadnjem listu smo ob kratkem naštel poglavitiše zasluge papežev gledé Rima in bližnjih pokrajin; povedali smo tudi, da „ako zamore le natorna pravičnost določiti“, so papeži pravi gospodarji v Rimu. Nikar se tedaj ne čudimo, če so ljudstva ravno z ozirom na te zasluge spoštovala papeže kot svoje očete in gospode. Gotovo je, da so papeži, akoravno v resnici še niso bili samostojni vladarji v Rimu, vendar djansko že gospodovali ondi, kar se vidi že iz tega, da so jih ljudstva sama iz lastnega nagiba v čisto civilnih rečeh prosila za svét in določbo. To se je pa godilo tim laglje, čim bolj so na eni strani v papežih spoznavali svoje prave rešitelje in čim bolj so

na drugi strani vshodno-rimski cesarji ne samo zanemarjali svoje laške podložnike, ampak še zbegali in iznejeverili jih s svojimi proticerkvenimi dekreti v zadevi češčenja sv. podob. —

Česar pa papeži do sedaj niso bili, namreč pravi in neodvisni vladarji, ali papeži-kralji, to so postali po posebnem pripuščeni božje previdnosti sredi 8. stoletja! In od tega stališča se nam še le v pravi svetlobi kaže gnjusoba in zlobnost papeževega oropanja. Kakor je namreč veliko hudodelstvo, ako kdo svojemu bližnjemu ukrade pošteno zaslužen premoženje, ravno tako je tudi veliko in še večjo zločinstev rop papeževih dežel, ker te so sveto posestvo, posestvo cele krščanske cerkve!

Vprašanje je tedaj le, če so si papeži tudi po poštenu poti pridobili tako zvano „cerkveno državo“. To vprašanje je jako važno! Zakaj le če je dokazano, da so papeži pošteno v posest dobili dotične dežele, se sme laškim prostomavtarjem tudi za greh šteti njih djanje od 20. septembra 1870. Naš odgovor na vprašanje

je: Da! papeži so si pridobili svoje posestvo po najbolj poštenu poti, ki si jo moremo misliti, namreč po poti podaritve!

Povod k tej podaritvi so dali novi napadi Longobardov iz Gornje-Laškega. Deželo za deželo si je bil že prilastil Ajstulf, longobardski kralj, ne da bi se bili Grki za to kaj zmenili; nazadnje je Rim sam prišel v nevarnost. Ko grški cesar Konstantin Kopronim le ni hotel na pomoč priti svojim tako stiskanim podložnim, akoravno so ga za to prosili, ni drugega ostalo, kakor da se je papež Štefan II. obrnil do poštenega kralja frankovskega Pipina! Ta je res prišel in dvakrat l. 754 in 755 Longobarde do dobrega naklestil! Dežele pa, ki jih je po teh zmagah dobil, je Pipin podaril cerkvi in dotično podarilno pismo položil na grob sv. Petra l. 755. Njegov sin Karol Veliki ni samo potrdil daritve svojega očeta, temuč jo še pomnožil. V teku stoletij so k prvotnim papeževim deželam po ravno tisti poti prišle še druge dežele, tako da je „cerkvena država“

splošno pruski veter? Ali bi jih z vsem trudom spravili skupaj 135, ali bi jih celó le 100?

Potem pa, kaj mislite, kako prihodnost ima vaša moč? Menite, da bodo čez sto let vaši otroci in vnuki še to, kar ste vi, namreč nemškutarji in ustavoverci? Ne, Slovenci bodo, morali bodo biti in zdaj tako hvalisana beseda „ustava“ se bo brala še po starejših konverzacijskih leksikih definirana kot naprava, ki je bila Avstriji zelo nevarna. Sivi starci se bodo morda še spominjali, da je pri nas davno že bila neka sekta, ki se je ustavoverska in prusaška imenovala, kakor se tudi o znanih „prekrščevalcih“ (Wiedertäufer) zdaj le še po knjigah bere kot o prenapetih ljudeh, dasiravno so o svojem času še bolj rogovilili, kakor vi zdaj, več hrupa po svetu naredili kakor vi, in so se jih ljudje bolj bali, kakor se vas kdo boji.

Prihodnost je tedaj naša, nikakor ne vaša, mi smo zdravega jedra, vi pa že od stržena do skorje trohljivi in gnjili. Slovenski narod bo obstal, a vi, — vi boste sramotno poginili.

Kako brez vse podlage je toraj vaše bahanje in vaš napuh! Na kaj se opera? Na ministerstvo in vlado, ki sta slučajno danes na vaši strani. Mi pa se operamo na narod in to je mnogo trdnejši steber, ko ministerstvo, kajti znano vam je, da narodi ne poginejo, pač pa ministerstva gredó skoro vsako leto.

Pa tudi naravnost arogantno, surovo je vaše bahanje. Tako se vedejo neomikani kmečki fantje, kedar koga pretepó, ki potem povsod iz vsakemu, kdor jih hoče poslušati, kriče: „Al smo jih dali! Pa kako! Kar ganil se ni nobeden!“

Toda počasi! Prišlo bo vse drugače, ta reč se bo zasukala in mi bomo na konju. Ali zapomnite si: Ko bomo mi zmagali, ne bomo svoje zmage tako zlorabili, kakor vi, ne bomo vas vlačili in pahali po listih; marveč mi smo velikodušnega značaja, kterega vi ne poznate, mi vas bomo milovali kot sekto, ki mora poginiti iz sveta, in vam dali tiste pravice, ktere bomo sami imeli. Smeli boste pri naši mizi jesti, samo z veliko žlico ne, kakor imate zdaj navado, a mi vam ne bomo metali kosti kakor vi nam; kajti zapomnite si! mi privoščimo vsakemu vse, kar mi imamo in uživamo, ker smo velikodušnega značaja, ne pa zavidljivci kakor vi, ki hočete za-se vse, drugim ne daste nič.

Da se to ne bo še jutri zgodilo, to je jasno, toraj se lahko še nekoliko časa prav po

zmerom bolj naraščala. Leta 755 se je tedaj vstanovila papeževa država; od tega leta pa do jeseni 1870 so papeži z malo izjemami vladali v Rimu, kot samostojni papeži-kralji

Ali je pa smel Pipin cerkvi podariti dežele, ki prav za prav še njegove niso bile, ampak spadale k vzhodno-rimskemu cesarstvu? Na to vprašanje odgovoriti bi bilo odveč, ker je dandanes med učenjaki v tej zadevi le ena misel, namreč, da je Pipin to storil s popolno pravico. Le toliko opomnimo, da so grški cesarji sami, kakor Savigny méni, te dežele po nepostavni posilni poti (Usurpation) dobili v svojo oblast. Pa če bi tudi tega ne bilo, saj so sami pokazali, da ne marajo za-nje, da so jim nekako tuje, ker so jih v najhujših stiskah pustili brez pomoči.

Naj bo pa že kakor hoče, toliko je gotovo in neovrčljivo, da so dežele, ki jih je Viktor Emanuel ropal, po vsi pravici in popolnem pravu cerkvena lastina, pridobljena na najpravičnejši način. Če je pa temu tako, s kako pravico so se jih polastili laški roparji?

berolinsko širokoustite in bahate s svojo „zmagó“, in teleta*) se vam še lahko dalje krohotajo.

Veronauk v naših srednjih šolah.

(Dalje.)

H. „Vzrok, da morajo učenci srednjih šol dalj učiti se verskega nauka, tiči menda vse drugej. Ne za npravnosti povzdigo, ne za strasti premago gre pri katoliškem veroznanskem poduku; temuč da bi se stvaril nasprotni pomoček zoper svetovne vede, in pobijali se oni nauki, ki so nevarni duhovščine gospostvu; dela se na to, da se vcepijo nazori, po kterih bi se moč duhovske vlade (die Macht der Hierarchie) mogla spet povzdigniti. V šoli propagando delati za stranične namere, pa razdeva npravnost, toraj to ostro prepoveduje tudi postava.“

I. Da bi le ti za stranične namere (für Parteizwecke) propagande ne delal tudi v šoli! Kar praviš o vzroku, očitaš vsem, ki ukazujejo doslej nadaljni poduk; kar pa o namerah katoliškega veroznanstva, poprej spričaj in pojasni, ktere so tiste vede, in kteri so tisti nauki, in kteri so tisti nazori! Moč katoliške duhovske vlade je od zgoraj, je božja. Ako katehetje propagando delajo za edinopravo vero in cerkev, to katoličanom niso nobene stran-karske namere; to npravnosti ne razdira, marveč jo pospešuje; tega dozdej pri nas ne prepoveduje nobena postava.

H. „Celi svet, nerazdeljeni gre mladeži, ne drobljanec, cerkev; kar je sploh res, ne kar se posebej veruje, mora lastnina postati učeče se mladine. Cerkev pa se ne zméni za te više zahteve vzreje, kakor se tudi ne za npravno.“

I. Kaj pa je tebi cerkev, in posebej krščanska katoliška cerkev? Cerkev je tebi drobljanec — cerkev katoliška t. j. vesoljna; mladež pa tebi ni drobljanec, češ, mladeži naj se dá vesoljni svet. Kakor ne veš, kaj je cerkev, tako tudi ne veš, kaj je vera. Da mladina šolska ve, kaj je sploh res in kaj naj se posebej veruje, v ta namen se podučuje. Da se cerkev ne zméni za vzgojo ter npravne više zahteve, dokaži!

H. „Prav zato, ker se pri verskem podučevanju celó ne gleda na olikovanje srca in

*) Ta izraz smo nalašč izbrali, dasiravno bo morda „Tagblatt“ rekel, daje „banalen“; a takih psovalnih izrazov, kakor jih on na nas meče, bi ne upali svojim bralcem podati, kajti „Tagblatt-ova“ pisava je prav pasja.

S kako vestjo se zamore pa tudi zagovarjati tako dejanje? Če kak kmet svojemu prijatelju iz gole prijaznosti podari en del svojega posestva, in če po njegovi smrti sin to daritev ne samo odobruje, ampak k vsemu temu očetovemu prijatelju še nekaj pridá, nobena živa duša ne bo mogla reči, da je to krivično pridobljeno posestvo. In če čez nekaj časa pride sosed tega tako podarjenega kmeta, ki zahteva od njega, da naj mu odstopi posestvo, ker je njemu bolj prilično in če mu, ker tega storiti noče, s silo vzame vse, ali ne bode vsakdo z največim zaničevanjem obrnil se od tacega samosilnika in njegovo dejanje smatral kot strašno zločinstev? Gotovo! To razume vsak, ki ima le še količkaj zdrave logike. Ali se je pa cerkvi manjša in ne večja krivica zgodila od laške vlade? Kako se more tedaj zagovarjati velikansk rop? To naj razume, kdor more, poštenemu katoličanu je to vganjka!

(Konec prih.)

se teží le na to, da se mladini glave mašijo z neprebavljivimi dogmami in verskimi tajnostmi, pripeti se, da dvanajstletni dečki tajijo božjo vsegamogočnost in dobrotljivost z naslednjim umstvovanjem: Vsegamogočen Bog ni, ker ni bil v stanu (nicht imstande war), ljudem od-pustiti; dobrotljiv ne, ker je svojega lastnega siná za zavržene ljudi pustil trpeti.“

I. Malo prej si trdil, da verstvo ni uma, ampak srca reč; dokaži zdaj, da se pri verskem podučevanju v naših šolah res ne gleda na olikovanje srca, marveč na mašenje uma, — dokaži! Da je deček tebe umoval tako, rad verjamem; pa tudi, da mu nisi bil v stanu pojasniti njegovega umstvovanja ti, ki si se svoje dni tolikanj butal s krščanskim naukom. Kako bi znali v prihodnje reševati taka vprašanja mladenči, ako ne bi se vadili veroznanstva! Poglejte z dečkom v katekizem, in videla bosta, zakaj se Bog imenuje vsegamogočen, ter spoznala, da prav zato je neskončno dobrotljiv, ker je svojega lastnega sina dal za nas v trpljenje in celo v smrt.

H. „Ne redko poprašujejo otroci roditelje svoje: Kaj je prešestvo, kaj je nečistost itd. in pripravijo le-té v ne majhno zadrego. In vendar jih take reči v šoli izprašujejo! Ako otroci res razumejo, česar se učijo, gorjé jim; ako pa ne razumejo, čemu potem brezumna siljava, nerazumljene tvarine vtiskovati si v spomin. Iz vsega tega izhaja, da je veronauk, kakor se zdaj gojí, ali moralični ali intelektualni razvitvi mladine le škodljiv.“

I. Nekterikrat Bog sam po otrocih svari ali opominja roditelje. Pošteni stariši, kakor tudi previdni katehetje, zaznamnjajo omenjene reči otrokom brez vsakterega pohujšanja, kolikor je treba. Kakor v drugih naukih, se tudi v veroznanskem razumki ali pojmi polagoma dovršujejo, in razumenje samo ni ne majhnemu ne velikemu v kvar. Ako pa otroci iz dejanja res razumejo, le tedaj jim gorjé. Da bi pa k temu pripomogel veronauk, to se po lastni in tuji skušnji trditi ne more. Kako se zdaj gojí veronauk in zlasti po naših srednjih šolah, doslej pokazal nisi z vsemi svojimi frazami, in kakor se vidi, si v hudi zadregi, da po vsem tem ne veš, kteri razvitvi je škodljiv, ali npravnostni (moralični) ali umnostni (intelektuelni)?

H. No, o tem več prihodnjič.

Politični pregled.

V Ljubljani 14. sept.

Avstrijske dežele.

Cesar so se Čehom pismeno zahvalili za prisrčni sprejem. Pred svojim odhodom v Brandiž so darovali za revne v Pragi 5000 gl., za česko narodno gledišče pa 3000 gl. — V dunajski in šentpoliški škofiji je 408 duhovnov prosilo za Štremajerjeve groše; obdarjenih pa, je bilo 377 prosilcev!

V **Trstu**, kakor poroča „Trie st. Ztg.“ so hoteli mestno gledišče s plinom razgnati. K sreči so pri neki poskušnji še o pravem času zapazili nameravano zločinstvo.

Česki deklaranti so 9. t. m., kakor pišejo „Narodni Listiy“, sklenili, da ne gredo v dež. zbor. Kmetijska družba v Rodnicah jim je priporočala, da bi se zborovanja vdeležili, pa dr. Rieger, čegar pismo objavlja „Pokrok“, je odgovoril, da poslanci hočejo dobro prevdariti to reč, da pa kmetijske društvene zadeve gotovo niso tako važne, da bi njim na ljubo poslanci odstopili od svoje deklaracije. Tudi vstop poslancev čisto nič ne bi pomagal od slabe letine zadetemu kmetijstvu.

Hrvaški zbor je 11. t. m. dovršil postavo o porotnih zapisnikih za tiskovne sodnije in postavo o odpustu jetnikov. Špun je razun tega stavil še predlog, da se verige pri jetnikih odpravijo.

Vnanje države.

Bismarkov napadnik Kullmann pride okoli 19. oktobra pred porotno sodnijo v Virzburgu. V Torgavi so med tem zaprli še nekoga Leibmeiera, ki je tamošnjemu fajmoštru pravil, da je s Kullmanom zastopljen.

Francoski prezident Mac Mahon je 11. t. m. zapustil Pariz, da obiše Lille, Arras, Bethune, Amiens in St. Quentin.

Iz Španjskega se ne sliši nič novega. Nek vraden telegram poroča, da je general Pavia potolkel Karliste pri Maestrazgu. Tudi Moriones je svoje dni vedno poročal o zmagah nad Karlisti, nazadnje pa se je pokazalo, da so bila njegova poročila vsa zlagana.

Na **Laškem** v Rimu se ima jutri pričeti zanimiva sodnijska obravnava. Društvo severno-laških železnic namreč toži ministre notranjih zadev, kupčijstva in očitnih stavb, ker niso hoteli dovoliti, da bi se bila generalna direkcija preselila iz Turina v Milan, ker bi bil odhod kakih 100 uradnijskih družin za turinsko mesto hud udarec. Ministri so svojo prepoved hoteli opravičiti s tem, da računni omenjenega društva niso v redu. Vse je radovedno, kako se bo ta pravda izšla. — Kako žalostno se godi na Laškem, priča tudi ta dogodba: K neki sodnijski obravnavi v Oristanu na Sardinjskem je prišlo več prič iz dežele, ki so morale nekaj dni tam ostati. Ker jim gostilničar brez denarjev ni hotel dati jesti in piti, jim sodnijski prednsdnik dá nakaznico na 80 frankov, ktere naj bi jim sodnija izplačala. Pa davkar jim jih ni mogel izplačati, ker v kasi ni bilo nič denarjev! Pred sodnijo so priče pravile, da že 48 ur niso nič jedle!

Izvirni dopisi.

Iz Gorenjskega 2. sept. (O prihodnji volitvi nekoliko.) Naš poslanec gosp. Lovro Pintar se je zavoljo hudega bolehanja moral odpovedati svojemu poslanstvu in mi zgubimo v njem vrlega zastopnika in možaka, ki je potrebe in želje naše poznal, ktere bomo tedaj prav težko pogrešali. A zdaj nam je treba skrbeti za to, da mu izberemo vrednega naslednika. Sliši se, da bo volitev še le prihodnji mesec, in sicer zarad tega, ker se bodo prej še izbirali volilni možje. Zakaj? Kdo ve to! Pravijo, da je dozdanjih mož nekoliko pomrlo, nekoliko se jih preselilo, in da zato hoče vlada, da se izbero vsi iz novega, da bo število polno. Mogoče pa, da s tem manevrom kaj družega nameravajo, toraj pozor, sosodje Gorenjci! Izberite si pri volitvah možake, zanesljive, kajti od teh je odvisen končni izid volitve Pintarjevega naslednika. Koga bomo potem volili za poslanca? Do zdaj še ni nihče odločen, vendar sem slišal te dni pogovarjati se može o gosp. Luki Robiču, bivšem davkarskem komisarju v Postojni, ki je zdaj šel v pokoj. Ta gospod bi bil res vreden naslednik g. Pintarju, on je izveden zlasti v davkarskih rečeh ko malokdo, in Slovenec, trden ko skala. Pomenimo se, možje, in ponudimo mu kandidaturo; ni dvoma, da bi je ne prevzel, kajti on je ves vnet za blagor svoje domovine, ktero pozna od konca do kraja zlasti Gorenjsko, ker je med nami rojen.

Iz Vipave, 12. sept. Zmagali smo sijajno, naš kandidat g. Matej Lavrenčič je

voljen z ogromno večino. Dasiravno so mladi in njihova svojat v Vipavi, v Črnem vrhu in Idriji se na vso moč napenjali, da bi svojega kandidata Plešnarja spravili v deželni zbor, je vjel ta mož od 39 glasov jih komaj 6, nemčurski kandidat Mulley 2, naš Matej Lavrenčič pa 30. Slava volilcem vipavskim, črnovrškim, idrijskim in žirovskim, ki so tako trdno stali za našega kandidata in s tem častili sebe in domovino našo! — Mladoslavenci naj se pa iz tega učé, da naše ljudstvo ne mara za njihovo „omiko in svobodo“!

Iz Brna, 10. sept. (O parlamentarni činnosti moravskih Čehov.) Nekteri listi so našim poslancem očitali, da so začeli krušiti državnoopravno opozicijo, ktere se Čehi tako čvrsto in zvesto drže že toliko let. Pred tem očitanjem se v svojem organu „Moravska Orlice“ opravičujejo ter skušajo svojim političnim prijateljom in neprijateljom dopovedati, da imajo še vedno pred očmi tisto veliko nalogo, za ktero se Čehi borujejo. „Od tistega trenutka, pravijo, ko so poslanci naši sklenili, najprej stopiti v deželni, pozneje pa tudi v državni zbor, moralo je biti vsakemu jasno, da so oni zaradi tega nastopili to pot, da bi na drugi način, toda za ravno tisto nalogo sodelovali, za ktero se potegujejo bratje naši na Českem. —

Naloga ta je in ostane: z vsemi postavnimi sredstvi skrbeti, da se odstrani sedanja „ustava“ za vselej, — da njo nadomesti drugačen vladen način, ki bi bil narodu našem in domovini koristnejši. V deželnem in državnem zboru ne sme politična akcija naroda našega na Českem in Moravskem imeti družega načela, kakor smo uže omenili, da se namreč energično postavimo vsi na noge, ter konec storimo sedanji nadvladni stranki. To se je gospodom ustavakom uže tolikrat v obraz povedalo, da je težko razumeti, zakaj so tako pozabljivi, ter se še vedno nadjajo, da vstop na tako zvanem ustavnem stališču pomenja znabiti odpovedati se boju, ki se na Českem na vse drugačen način bojuje. Vstopali nevstop v tako zvano „ustavo“ so samo različne oblike enega in istega boja, ki nikdar ne poneha, dokler se sedanje javne pomere na dobro ne spremene!

Da bi bili poslanci naši šli le zaradi tega v deželni zbor, de bi se tam čudili etiketnemu obnašanju barona Webra, ali pa v državnem zboru, da bi tam videli predsednika cislajtanskega ministerstva, to nam gotovo nikdo ne bode verjel. Skušnje naše, da neprijatelji naši narodu še nič niso privolili in dali, z vstopom na „ustavna“ tla niso še opravičene, in ker je res veliko reči, ki se narodu našem po vsi pravici spodobijo, jih pa dozdej še nima, je očitvidno zelo potrebno, da ne jenjamo manj določno zahtevati jih kakor dozdej, ampak da se oglašimo še močnejše in energičnejše, ker vsled skušenj gospodje na drugi strani niso hoteli uslišati naših tihih prošenj.“

Domače novice.

Ljubljana, 15. septembra.

(Deželni zbor kranjski) se je pričel danes z navadnimi običaji. Letošnje zasedanje ne bo zelo mikavno, če ne bo kake ostre interpelacije.

(Učiteljskih zborov) 10. t. m. se je vdeležilo okoli 40 učiteljev.

(Občni zbor Narodne tiskarne) bo 27. septembra ob 3. uri popoldne. Na dnevnem redu je: 1. Nasvet prodaje mariborske, eventueino ljubljanske tiskarnice; 2.

volitev opravnega odbora. Delnice se morajo saj 5 dni pred zborom v društveno blagajnico vložiti.

(Volitev.) Veliki posestniki so imeli večraj dve volitvi, namreč volitev državnega poslanca namesto barona Apfaltrerna, in volitev deželnega poslanca namesto umrlega grofa Auersperga. Za prvega je bil izvoljen gospod pl. Langer iz Podgore, za družega pa g. Edvard Schaffer iz Trebnjega.

(„Narod“) je vse drugo, če hočeš, tudi „starokatolišk“, samo „katolišk“ ne. To je zakletstvo „odpadnikov“. V št. 205 zadovoljno pripoveduje o „nemških starokatolikih“ in njih zboru v Freiburgu, ter jim rad verjame, kako da njih število raste, ko vendar ves svet ve, da se jim ne godi bolje nego „mladoslovencem“ pri ljubljanski volitvi.

Precej zgorej pa zabavlja čez „italijanske klerikalce“, češ, da v Italiji nimajo nobenega vpliva in ga tudi zdaj ne bodo dobili. — Muhež - preroč menda ne ve, da laški katoličani pri krivičnih postavah in pri rabeljskem trinoštvu liberalcev ne morejo nič opraviti, ker so povsod na čelu framasoni (mavtarji), in torej se že več let drže načela: „Nočemo voliti in ne voljeni biti.“ „Narode“, ko bi bil molčal, bi se ne bil opekeli!

(Pri zadnjem kapitelnu oo. frančiškanov)

2. t. m. v Ljubljani so bili izvoljeni:

Zaprovincijala: v. č. o. Friderik Hoenigman; za kustoza pa č. o. Nemezijan Smokovič; Za definitorje: č. o. Krizolog Greznik, Bernard Vovk, Jan. Evang. Žibrat, Bonaventura Sell. Za gvardijane: č. o. Julij Bruner v Pazinu. Emili Krašovic v Samobori. Gilbert Gravel v Jaski. Za vikarje: č. o. Placid Fabijani v Kamniku. Serafin Bramberger v Pazinu. Felicijan Matavž v Samobori. Frančišk Kopitar v Klanjcu. Grat Pfeifer v Karlovcu. Prestavljeni so: č. o. Teodor Zajic in Klemen Jelenc (ta za časnega kurata v bolnišnici) v Ljubljano, Teodat Šušteršič v Tersat, Bernardin Pelican v Gorico, Hugolin Sattner v Novomesto, Adjut Benigar v Pazin Calasanc Margareitner v Samobor, Ferdinand Premerl v Klanjec, Romuald Jereb v Nazaret.

(Ponarejeni bankovci po 1 gold.) so se jeli izdajati po Kranjskem, Goriškem in Koroškem. Narejeni so precej dobro in sicer s plošnim tiskom. Oni teden so v Ljubljani prišli dva človeka, ki sta jih skušala izdajati. Izdelovati se morajo na Laškem. Od pravih so ločititi le po bolj bledem tisku.

(Hudodelstvo.) O tistem nesrečnežu, o katerem smo povedali, da mu je pri Vižmarjih vlak glavo odtrgal, zvemo zdaj, da so ga bili v neki krčmi prej pri pretepu ubili, potem pa, da bi odvrnili sum hudodelstva od sebe, položili ga na železno cesto, da ga je vlak strl. Dva hudodelca so že prijeli.

(Tatje) so v petek zvečer skoz okno vlomili v štacuno g. Justina v Krakovem ter odnesli denarje, kar so jih našli in tudi nekaj drugih reči.

(Včerajšnji „čespljevi“ somenj) v Ljubljani je bil precej dobro obiskovan, zlasti živine se je mnogo prigralo, ki pa je imela prav nizko ceno. Čudimo se pri tem, da je meso v Ljubljani še zmiraj tako drago, kakor je bilo, ko je imela živina pol večjo ceno. Pa saj se mesarji še te cene ne držé in kdor hoče količkaj dobrega mesa, mora ga plačati vsaj po 4 kr. čez odločeno mu ceno. Ali ne bi bilo dobro, ko bi magistrat napravil mestne mesnice, v kterih bi se meso prodajalo ceni živine primeren kup? V Gorici se je to zgodilo, mestne mesnice so prodajale meso po 4 kr. fant ce-

nejši od mesarjev in vse je vrelo v te menice. Na to pa so mesarji nastavili brž še za 2 kr. nižo ceno, koja je potem tudi ostala. To bi bilo posnemanja vredno.

Razne reči.

— Idrijcem! Sprejmite mojo prisrčno zahvalo, ktero vam v imenu naših pogorelcev izrekam za vaš v resnici velikanski dar — 80 goldinarjev — ki ste ga po prečastitem svojem g. dekanu poslali. Znana mi je že bila vaša milosrčnost od nekdanj, vendar pa bi se nikdar ne bili upali nadjati takega prelepega daru, s katerim ste si v naših srcih postavili prelep spominek. Dokler bodo tu hvaležna srca bila, bode ime idrijsko v njih našlo najprijetniši odmev, in vpletala ga bodo vedno v svoje prisrčne molitve, ter prosila Boga, da bi vas in vaše mesto milostljivo vsake nesreče obvaroval, in vam stotero povrnil, kar ste nam dobrega storili.

Vrhnik, v praznik Marijneg sv. Imena.

M. Šlibar,
dekan.

— Na Selih pri Šumberku. (P. St. Rochus). Podpisani sem sestavil veliko slovensko mašo za contra-alt (tudi visok tenor I), tenor, bariton, bas in orglje ali fisharmoniko na čast ss. apostelj-noma slovanskima Cirilu in Metodu v čisto cerkvenem duhu. To mašo želim na prošnjo tistih, ki so jo že videli in tudi slišili, tiskati dati, ako bo število naročnikov toliko, da se stroški izplačajo. Zato prosim, naj blagovolijo se pri podpisnem oglašiti vsi, kateri želijo to mašo in so prijatelji pravega cerkvenega petja in godbe. Želim le, da bi verne Slovence to delo k pobožnosti in slavi božji vnelo in zato naj gre med Slovence. Omenim, da je Glorija in Credo v tej maši popolnoma brez izpušenih členov ali besed, kar bi moglo biti pri vsaki maši, naj bo že latinska ali slovenska.

Na Selih pri Šumberku, 4. sept. 1874.

Anton Trepal,
dub. oskrbnik.

— „Bralno društvo“ v Mengšu je imelo v nedeljo zbor, pri katerem je gosp. Koželj govoril o koristi in potrebi občinskih posojilnic. Volil se je tudi odbor, potem pa so se nazoči po svoje zabavali.

— Za profesorje so imenovani: G. Kreminger, do zdaj v Rakovcu v vojni granici, za ljubljansko realko; g. Fischer iz Brody za gimnazij. direktorja v Novomesto; g. Knobloch, učitelj pri mornarstvu v Pulji, in tamošnji suplent vit. Brito za mariborsko realko.

— Goveja kuga. Kakor poročajo hrvaški in drugi listi, se je na Hrvaškem ob Kranjski meji zopet pričela goveja kuga. Treba toraj stražiti ob meji, da se na Kranjsko ne zatrosi.

— Poštni voz (Mallepost) se bode iz Gorice v Trebiž odslej zanaprej tudi o poletnih mesecih odpeljeval ob 2. uri popoldne, iz Trebiža v Gorico pa, kakor doslej, ob 8. uri zjutraj.

— Pomiloščenja ni hotel sprejeti k smrti obsojeni gostilničar A. Strohmayer v nemškem Gradcu. Ko mu je bilo naznanjeno, da so ga cesar pomilostili in kazen spremenili v dosmrtni zapor, je v zapisniku protestoval zoper to, ter rekel, da je raje obešen. Pa želje mu niso hoteli spolniti.

— Ustavoverni bankrotar Kollmann je une dni na Dunaji zginul pozabivši

poravnati svojih 300.000 gld. dolgov, in prazno blagajnico. Zapustil je svojim upnikom pa nekaj pohištva. Kollmann je bil strasten ustavak, zato listi njegove stranke molčé. Kako pa so prav po nedolžnem obirali našega narodnjaka g. Jugovica! —

— Obsojen vrednik. Te dni, kakor piše „Našinec“, je bil v Olomucu g. K. J. Hudeček, vrednik in izdajatelj lista „Maetr. Presse“ obsojen na 6 mesecev ječe, ker je boje razžalil Avg. Slavika, izdajatelja ustavovernega lista „Neue Zeit“ v Olomucu. Hudeček je namreč Slaviku očital prusaštvo, ker si je bil v dobi nemškofrancoske vojske na Pruskem najel necega gardelajntanta, ki je sodeloval pri listu v pruskem smislu. Po končani vojski je Slavik prodal „Neue Zeit“ Prusom, ter za novce pruske v Olomucu si kupil lepo hišo. Kdor pozna pruski Olomuc, se ne bode čudil, da je bil obsojen federalist in iskreni Avstrijanec g. Hudeček, ne prusak Slavik! —

— Požar na ladiji. Iz New-Yorka se piše, da je blizo mesta Avrore na reki Missisipi na nakladnem parniku „Pat Rogers“ nastal požar, ki ga je v malo urah vpepelil. Popotnikov je na ladiji zgorelo 30; vsi drugi so raje poskakali v sili v vodo ter tudi konec storili.

— Obsojen pes. V Pešti ima ravnatelj neke tovarne jako porednega psa, ki tudi na ulicah ljudi popada. Pred 14 dnevi so ga pozabili privezati. Popadel je prvega delavca, ki je prišel zjutraj v tovarno, zelo nevarno. Oznani se to policiji, ktera pošlje po psa ter ga obsodi zaradi telesnega poškodovanja na 14 dni v zapor! Vrh tega pa je moral njegov gospodar plačati še 3 gld. za hrano, potem pa so mu ga nazaj izročili. Lastnik je to plačal, pes zopet doma straži tovarno, sodnijska veda pa je za ta Salomonov razsodek bogatejša.

— Atilov grob. Že čez 1400 let je stara pravljica, da je bil „šiba božja“ Atila, kralj divjih Hunov, pokopan v reki Tisi na Ogerskem. Napeljali so namreč vodo iz struge drugam, potem pa v suho zemljo spustili okovano rakev. Te dni, kakor se piše madjarskim novinam, so pol ure pod Tisa-Roffom ribiči tri seznje od brega v sredi reke našli kraj, ki votlo bobni, ako se nanj tolče. Potapljači so pod vodo zmerili omenjeno reč, ki naznanja in potrjuje mnenje, da bi to bila Atilova rakev. Vas Roff se imenuje po Atilovem bratu. Ker je po velikem deževju voda hudo narastla, se rakev še ni mogla vzdigniti; ko upade, bodo pa skušali to storiti.

Zahvala.

Dramatičnega društva odbor, sklenivši nabiro za pokritje društvenega deficita, izreka s tem svojo narsrčnejšo hvalo vsem častitim p. n. domoljubom, kateri so pripomogli, da se je ta nabira tako častno izvršila. Potrjevalne listke o sprejetih novcih bodo sprejeli vsi častiti p. n. darovalci še posebej.

V Ljubljani 12. septembra 1874.

Odbor dramatičnega društva.

Za pogorelce na Vrhniki:

Duhovnik v Ljubljani 10 gld.

Za nesrečne Dolenjce:

Duhovnik v Ljubljani 10 gld.

Listnica vredništva.

G. J. D. v Gradcu: Podlistek prejeli, pa do zdaj ga še ni bilo mogoče natisniti.

G. M. v B.: Vse prejeli. Prisrčni pozdrav!

G. Kaulusu: Dotični spis po navetu g. M. izročili „Novicam“, ki to reč pretresajo.

Umrlj so:

7. sept. Jože Poreber, kondukt. otrok, 3 1/2 l., za vnetjem vratu.

8. sept. Jožefina Premk, hiš. posest. otrok, 1 1/2 l., za grižo.

9. sept. Fr. Poreber, kond. otrok, 1 3/4 l., — Maks Peterka, barvarjev otrok, 2 1/2 l., — Ana Lew, bivšega fin. konc. hči, 10 3/4 l., — in Ant. Prelesnik, sin dež. bukv. oficijala, 5 1/2 l., vsi za vnetjem vratu.

10. sept. Jože Verbič, nakladarjev otrok, 3 l., za božjastjo. — Amalija Zaman, kond. otrok, 3 l., za vnetjem vratu.

Eksekutivne dražbe.

17. sept. Fr. Kos-ovo iz Polhovega gradca (600 gl.) na Vrhniki. — 1. Mat. Činkel-ovo iz Koprive vasi (80 gl.) v Kočevji. — 1. J. Majerjevo norimberško blago (1045 gl.) v Ljubljani. — 2. Jakob Jenner-jevo pohištvo itd. (1340 gl.) v Kranji.

18. sept. 3. Marj. Varl-ove iz Zapog (1400 gl.) v Radolici. — 3. Jan. Jaklevič-ovo iz Spod. Lokvice (1300 gl.), — 3. Jak. Težak-ovo iz Zg. Lokvice (1820 gl.), obe v Metliki. — 1. Anton Anzele-ovo iz Glinj (1225 gl.) v Ložu. — 1. Jak. Sittinger-jevo iz Parij (1100 gl.) v Bistrici. — 1. Ant. Stibil-ovo iz Ustja (650 gl.) v Vipavi. — 1. Mart. Papež-ovo iz Vel. Lipenj (299 gl.) v Senožečah.

Telegrafične denarne cene

14. septembra.

Papirna renta 71.60. — Srebrna renta 74.55. — 1860letno državno posojilo 110.—. — Bankine akcije 978 — Kreditne akcije 246.—. — London 109.80. — Srebro 104.—. — Ces. kr. cekini —.—. — Napoleon 8.80.

Denarstvene cene.

12. septembra.

Državni fond.	Denar.	Blago.
5% avstrijska papirna renta	71.65	71.75
5% renta v srebru	74.65	74.75
Srečke (lozi) 1864. l.	101.70	102.25
„ „ 1860. l. cel.	110.—	110.25
„ „ 1860. l., petinke	113.75	114.—
Premijski listi 1864. l.	137.25	137.75
Zemljiščine odveznice.		
Štajarske po 5%	93.50	94.—
Kranjske, koroške in primorske po 5%	86.50	—
Ogerske po 5%	78.—	78.50
Hrvaške in slavonske po 5%	80.—	—
Sednogradske po 5%	76.—	76.50
Delnice (akcije).		
Nacionalne banke	982	984
Unionske banke	128.75	129.—
Kreditne akcije	246.—	246.25
Nižoavstr. eskomptne družbe	920.—	—
Anglo-avstr. banke	161.75	162.—
Srečke (lozi).		
Kreditne po 100 gld. a. v.	165.75	166.25
Tržaške „ 100 „ k. d.	106.—	106.50
„ „ 50 „ „ „	52.—	53.—
Budenske „ 40 gld. a. v.	25.—	25.50
Salmove „ 40 „ „ „	30.50	31.50
Palffy-jeve „ 40 „ „ „	25.50	26.50
Clary-jeve „ 40 „ „ „	23.—	24.—
St. Genois „ 40 „ „ „	24.—	25.—
Windischgrätz-ove „ 20 „ „ „	19.—	19.50
Waldstein-ove „ 40 „ „ „	20.75	21.20
Srebro in zlato.		
Ces. cekini	5.26	5.27
Napoleonsd'or	8.81 1/2	8.82
Srebro	104.10	104.25

Jurij Dornik-ova zaloga olja v Trstu.

Pošilja se s poštanim povzajem (Postnachnahme), s plačano colnino, voznino (poštino), posodo in vsemi drugimi stroški, do vsake postaje avstrijsko-ogrske monarhije, od 25 funtov dalje. — Zapisniki cene se dobé zastonj in franko. (4—33)

Dečki in deklice

se jemljó v stanovanje in na hrano na Glavnem trgu št. 310 v Ljubljani. (42-3)

Natisnili Blaznikovi dediči v Ljubljani.